

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ЖИГУНОВА ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 316.774–057.86:81'243 (043.3)

**ПРОФЕСІЙНЕ СПРЯМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Хмельницькому національному університеті, Міністерство науки і освіти України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент
Максимчук Лариса Володимирівна,
Хмельницький національний університет, доцент
кафедри іноземних мов.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Шерман Михайло Ісаакович,
Херсонський державний університет, професор
кафедри інформатики, програмної інженерії та
економічної кібернетики;

кандидат педагогічних наук, доцент
Савка Ірина Володимирівна,
Львівський національний університет імені Івана
Франка, доцент кафедри іноземних мов для
гуманітарних факультетів.

Захист відбудеться «24» жовтня 2019 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.145.01 у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії за адресою: зала засідань, вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за адресою: вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013; та на сайті академії за адресою: www.kgra.km.ua.

Автореферат розісланий «23» вересня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Б. С. Крищук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку Україна перебуває в умовах інтеграції до Європейського та світового освітнього простору. Тому спеціальність «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» стає все більш значимою. Заклади вищої освіти лише останні 10 років почали активну підготовку фахівців за цією спеціальністю, адже ринок праці нині не заповнений цими фахівцями. Відповідно до нормативних документів, професійна діяльність майбутніх фахівців з міжнародної інформації зосереджується у сфері зовнішньої політики, міжнародного співробітництва та міжнародних відносин. За таких умов їхня іншомовна професійна підготовка має набути професійної спрямованості для забезпечення ефективної реалізації професійної діяльності в інформаційно-аналітичних відділах і департаментах з комунікації міжнародних, державних, комерційних і громадських організацій.

Нині питання професійного спрямування іншомовної підготовки (далі – ПСП) майбутніх фахівців, які працюватимуть у сфері міжнародних відносин, є інструментом не тільки отримання професійної інформації, а й розширення професійно-світоглядних уявлень, поглиблення фахових знань. Потреба оволодіння фаховою лексикою в усіх галузях міжнародних відносин та вільне спілкування іноземною мовою забезпечує їм широкі професійні горизонти, розширюючи можливості для налагодження ділових, культурних та професійних контактів, дозволяє здійснювати ефективну міжособистісну комунікацію, підвищує загальний рівень особистісного та професійного розвитку. Зовнішня політика України спрямована на поглиблення міжнародних відносин із навколишнім світом, а тому професійна підготовка майбутніх фахівців з міжнародної інформації у ЗВО повинна орієнтуватись на перспективи міжнародної співпраці, що в свою чергу підсилює значущість іншомовного комунікативного компонента в освітньому процесі. Як засвідчує практика, для майбутніх фахівців з міжнародної інформації іноземна мова є одним із основних складників професійної підготовки, тому її викладання вимагає особливого підходу.

В Україні на рівні державних документів (закони України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), наказу МОН України «Про затвердження плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2020 року» (№ 612, від 13.07.2007 р.), Національної стратегії розвитку освіти України на період до 2021 р. (2012 р.) мовна освіта визнана одним із найголовніших складників вищої освіти, а іншомовна підготовка є невід’ємним складником в умовах глобалізації та інформатизації суспільства. Однак, така підготовка майбутніх фахівців з міжнародної інформації у ЗВО є недостатньо ефективною, що пояснюється низкою причин, до яких належать: переважання традиційних форм і методів навчання; зменшення аудиторних занять з іноземної мови; перевантаженість студентів позааудиторною індивідуальною роботою; недостатність використання міждисциплінарних зв’язків; низька мотивація студентів. Як наслідок, сучасний

ринок праці не забезпечений компетентними фахівцями з міжнародної інформації, котрі володіють високим рівнем іншомовної професійної компетентності, що заважає ефективному вирішенню професійних завдань.

Аналіз наукових праць за темою дослідження показав, що різні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців висвітлювали Г. Дегтярьова, Є. Долинський, Н. Колотій, С. Король, В. Луговий, О. Олеярник, В. Попков, Л. Романишина, Я. Ван Ек (J. Van Ek) та ін. Професійну підготовку майбутніх фахівців з міжнародної інформації аналізували І. Боднар, В. Дубова, В. Коломієць, Б. Мовчан, Є. Тихомирова, М. Шерман та ін. Теоретико-методологічною основою дослідження є компетентнісний підхід, відображений у працях В. Базової, І. Беха, В. Лугового, Дж. Равена, А. Сембрат, А. Хуторського та ін. Теоретичні та методичні площини іншомовної підготовки майбутніх фахівців розглядали Л. Вікторова, І. Гіренко, І. Кухта, О. Нечипорук, Т. Северіна та ін. Питання іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців-міжнародників вивчали Л. Максимчук, І. Савка, О. Сніговська та ін.

У дисертаційних дослідженнях останніх десяти років проаналізовано теоретико-методологічні та практичні шляхи формування професійно спрямованої іншомовної компетентності майбутніх фахівців різних спеціальностей, як-от: учителів (Н. Андронік, Н. Гайдукова, Л. Михайлова, С. Роман), журналістів (Л. Нагорнюк), філологів (Ю. Рибінська, Н. Шумейко), фахівців у сфері туризму (І. Кодлюк), офіцерів (Т. Брик), юристів (Д. Демченко, О. Нікітенко), інженерів (М. Прадівляний, Н. Шеверун). Однак, ще й нині недостатньо висвітлені особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, не розкрито методологічних та практичних аспектів, які характеризують професійне спрямування їхньої іншомовної підготовки. Проведений аналіз змісту професійної підготовки студентів напряму підготовки «29 Міжнародні відносини» показав, що не забезпечується належний рівень формування іншомовної професійної компетентності.

Теоретичне вивчення наукових праць з проблеми дослідження, аналіз практичного досвіду іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації дали змогу виявити низку *суперечностей* між:

- об'єктивною потребою суспільства в конкурентоспроможних фахівцях сфери міжнародної інформації з високим рівнем сформованості іншомовної професійної компетентності та недостатнім рівнем її сформованості;

- вимогами до професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, що постійно зростають, та відсутністю змістового наповнення професійного спрямування іншомовної підготовки фахівців цієї спеціальності в закладах вищої освіти України, що базується на структурній моделі, та організаційно-педагогічних умов такого процесу;

- потенціалом компетентісного підходу для ефективної іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації та недостатнім його використанням у процесі професійного спрямування такої підготовки.

Таким чином, актуальність проблеми, недостатня її вивченість та наявність низки суперечностей у професійній підготовці зумовили вибір теми

дисертації «**Професійне спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації на засадах компетентнісного підходу**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Хмельницького національного університету з теми «Психолого-педагогічна система становлення особистості фахівця» (ДР №0114U005266).

Тему дисертації затверджено вченою радою Хмельницького національного університету (протокол № 5 від 24.12.2015 р.) і узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 2 від 23.02.2016 р.).

Мета дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов та структурної моделі забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації в закладах вищої освіти України на засадах компетентнісного підходу та перевірка їхньої ефективності.

Відповідно до мети було сформульовано **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати теоретичні основи та виявити особливості професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

2. Визначити компоненти та вдосконалити критерії, показники і рівні сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

3. Дослідити потенціал компетентнісного підходу для іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

4. Обґрунтувати організаційно-педагогічні умови забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації та розробити структурну модель такого процесу.

5. Перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов і структурної моделі та за їхніми результатами розробити методичні рекомендації забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови та структурна модель забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації на засадах компетентнісного підходу.

Для досягнення мети дослідження та реалізації його завдань на різних етапах дослідження використовувалися такі **методи**: *теоретичні* – аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція, класифікація – для з'ясування концептуальних положень дослідження, вивчення стану висвітлення проблеми в науковій літературі, обґрунтування теоретико-методологічних засад професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, аналізу змісту понять «професійна готовність», «професійна іншомовна підготовка», «іншомовна компетентність»; узагальнення, абстрагування, прогнозування, проектування,

педагогічне моделювання, класифікація – для окреслення педагогічних підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, дослідження практичних шляхів забезпечення професійної спрямованості іншомовної підготовки та побудови структурної моделі; *емпіричні* – анкетування, тестування, бесіди, опитування, педагогічне спостереження, збір та узагальнення незалежних даних, аналіз навчальних планів, освітніх програм, вивчення продуктів викладацької та навчальної діяльності – для виявлення рівня сформованості професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації; цілеспрямоване спостереження та розв'язання навчально-професійних завдань – для узагальнення теоретичних та практичних підходів до забезпечення професійної спрямованості іншомовної підготовки; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний) – для перевірки ефективності розробленої структурної моделі та організаційно-педагогічних умов; *методи математичної статистики* (коефіцієнти контингенції і парної кореляції Пірсона, коефіцієнт кутового перетворення Фішера) – для перевірки достовірності отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше* визначено та теоретично обґрунтовано *організаційно-педагогічні умови* забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації (формування в студентів стійкої професійно орієнтованої мотивації до опанування професійно важливих знань та умінь; трансформація освітнього процесу на викладання фахових дисциплін іноземною мовою; застосування в процесі іншомовної підготовки активних форм та інноваційних методів навчання; використання розробленого навчально-методичного забезпечення шляхом упровадження варіативного спецкурсу «Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації»); розроблено *структурну модель* такого процесу, яка охоплює: мету, завдання, зміст, цикл дисциплін, особливості професійного спрямування іншомовної підготовки, педагогічні підходи, принципи, організаційно-педагогічні умови, методи, практичні шляхи, компоненти, критерії та їхні показники, рівні та результат;

– *удосконалено* зміст і структуру іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації на засадах компетентнісного підходу, представлену мотиваційно-орієнтаційним, когнітивно-інтегративним, ситуативно-діяльнісним компонентами, критерії, показники та рівні (низький, середній, достатній, високий) її сформованості;

– *уточнено* зміст поняття «професійно спрямована іншомовна підготовка майбутніх фахівців з міжнародної інформації»; встановлено її особливості на основі принципів професійної спрямованості, особистісної орієнтації, зв'язку навчання з життям та практичною діяльністю, інтеграції знань та вмінь, наступності;

– *набули подальшого розвитку* теоретичні та практичні засади впровадження ідей професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації; обґрунтовано потенціал компетентнісного підходу для забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні у професійну підготовку майбутніх фахівців з міжнародної інформації спецкурсу «Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації» (програма, семінарсько-практичні заняття, завдання для самостійної та індивідуальної роботи), методичних рекомендацій щодо вдосконалення змісту дисциплін «Іноземна мова спеціальності» й «Теорія і практика перекладу» та використанні інтегрованих практичних завдань для підвищення рівня іншомовної професійної компетентності студентів за напрямом підготовки «29 Міжнародні відносини», спеціальністю «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та спеціалізацією «7.03020401 Міжнародна інформація».

Основні положення, результати та висновки дисертації можуть бути використані для розробки підручників, навчальних посібників, укладання навчальних програм і методичних рекомендацій з метою вдосконалення іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації у ЗВО.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Хмельницького національного університету (довідка про впровадження № 142 від 25.10.2018 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка про впровадження № 12/17-3214 від 10.11.2018 р.), Тернопільського національного економічного університету (довідка про впровадження № 126-47/2191 від 23.11.2018 р.), ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (довідка про впровадження № 5001/01-12 від 27.11.2018 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були представлені та обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня, серед яких: *міжнародні* – «Current issues and problems of social sciences» (Кельце, 2016), «Актуальні проблеми психології і педагогіки» (Харків, 2016), «Модернізація освітньої системи: світові тенденції та національні особливості» (Каунас, 2019), *всеукраїнські* – «Сучасні педагогічні дослідження в Україні» (Хмельницький, 2016), «Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи» (Хмельницький, 2017).

Результати дослідження обговорювались на засіданнях та науково-методичних семінарах кафедри іноземних мов Хмельницького національного університету (2016–2019 рр.).

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 15 одноосібних наукових публікаціях автора, з яких 8 відображають основні наукові результати дослідження (зокрема 2 публікації в зарубіжних наукових виданнях, 5 публікацій у наукових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 7 – апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (233 найменування, з них 22 – іноземною мовою), додатків (10 на 52 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок друкованого тексту, основний зміст викладено на 175 сторінках. Роботу ілюстровано 10 таблицями та 12 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми окреслено його мету, завдання, об'єкт, предмет методи роботи, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію й упровадження та результатів у практику діяльності закладів вищої освіти, відомості про наукові публікації, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – «Професійне спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації як науково-педагогічна проблема» – проаналізовано теоретичні основи іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, досліджено зміст та особливості професійного спрямування іншомовної підготовки фахівців з міжнародної інформації, представлено досвід іншомовної підготовки студентів за кордоном, розглянуто компоненти, критерії, показники та рівні її сформованості іншомовної професійної компетентності.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури узагальнено сутність наукових дефініцій «професійна спрямованість», «іншомовна підготовка» (далі – ІП) та «професійне спрямування іншомовної підготовки» (далі – ПСІП). Так, професійна спрямованість розглядається як скерованість усього освітнього процесу у ЗВО на формування компетентної особистості, що базується на оволодінні спеціальними знаннями, уміннями та навичками. ІП охоплює сформовані вміння підбирати й використовувати необхідні слова для формулювання думок, розуміння мовлення іншої особи, знання певних граматичних, фонетичних, лексичних і стилістичних правил мови, уміння будувати мовні висловлювання так, щоб вони були правильними і зрозумілими (М. Бобак, С. Роман, Н. Сура). З'ясовано, що ПСІП є чинником інформаційної обізнаності, формує потребу в професійному спілкуванні та передбачає застосування професійно орієнтованих навчальних матеріалів і завдань на всіх етапах викладання іноземної мови (С. Король, Т. Кравчук, Н. Микитенко).

Установлено, що фахівці з міжнародної інформації в професійному аспекті вирішують цілий спектр завдань: досліджувати закономірності розвитку інформації; здійснювати аналітико-синтетичну обробку інформації; визначати джерела міжнародної інформації; володіти методами збору, обробки та розподілу міжнародної інформації; проводити інформаційно-пошукові та інформаційно-логічні системи; використовують засоби і методи їхньої організації та реалізації (І. Боднар, В. Коломієць, Є. Тихомирова, М. Шерман). Для того, щоб студенти напряму підготовки «29 Міжнародні відносини», спеціальності «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») та спеціалізації «7.03020401 Міжнародна інформація» були компетентні, потрібно, щоб їхня ІП була професійно спрямована.

З психолого-педагогічної позиції, ПСІП має на меті навчання такої мовленнєвої діяльності, яка забезпечить максимальне наповнення професійних знань (Н. Саєнко, О. Сніговська, І. Чейпеш) майбутніх фахівців, ураховуючи функції ІП (гуманістичну, аксіологічну, соціокультурну, соціально-адаптивну,

соціально-мобільну, інноваційну, соціально-інтегративну, прогностичну, комунікативно-лінгвістичну, професійно-компетентнісну, культурно-естетичну, моральну), сфери професійної діяльності, а також праці Л. Волкової, О. Кіршової, О. Назаренко, О. Першукової, О. Тарнопольського, узагальнено спектр *особливостей* ПСІП: урахування всіх функцій ІІ майбутніх фахівців; розвиток комунікативно-мовленнєвої компетенції в процесі навчання; формування вмінь іншомовної комунікації в професійній сфері; опанування навичками перекладу документів; ґрунтовне оволодіння фаховою лексикою в усіх галузях міжнародних відносин; розвиток усної та письмової комунікації у сфері професійної діяльності з іноземними колегами та партнерами; формування вмінь анотування і реферування іноземних друкованих, аудіо- та відеоматеріалів українською й іноземною мовами; засвоєння правил оформлення документів у галузі дипломатії та зовнішньополітичних зв'язків; розвиток навичок ділового листування іноземною мовою; орієнтація на розуміння моральних цінностей та національно-етнічних особливостей носіїв іноземної мови.

У вдосконаленні ПСІП вагому роль відіграє врахування зарубіжного досвіду, накопиченого в Польщі, Чехії, Словаччині, Великобританії, США та Канаді. З'ясовано, що для ПСІП студентів за кордоном характерні: високі стандарти навчально-методичного забезпечення, що охоплюють використання активних та інтерактивних методів; високу кваліфікацію викладачів, що базується на домінуванні компетентнісного підходу, використанні комунікативних стратегій у професійній підготовці студентів, коректності оцінювання діяльності слухачів мовного курсу; системне використання великої кількості мовних та мовленнєвих моделей, раціональність у використанні навчального часу і організації дозвілля.

У сутнісному аспекті ІІ майбутніх фахівців з міжнародної інформації залежить від іншомовної професійної компетентності (ІПК), яку розуміємо як комплекс знань, умінь, навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову й у професійній діяльності, і для самоосвіти та саморозвитку. Сформована ІПК забезпечить ефективну взаємодію з навколишнім середовищем за допомогою відповідних мовних компетенцій (лінгвістична, соціокультурна, предметна (спеціальна)). ІПК є невід'ємним складником професійної підготовки студентів напряму підготовки «29 Міжнародні відносини». У структурі ІПК виокремлено мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-інтегративний та ситуативно-діяльнісний компоненти, які передбачають сформованість мотиваційно-спонукальних, особистісних якостей і функціонально-операційних виявів та реалізують мотиваційні, когнітивні та поведінкові характеристики особистості. Пропонуємо виділити мотиваційний, теоретичний, практичний критерії та їхні показники за низьким, середнім, достатнім та високим рівнями.

У **другому розділі** – «Обґрунтування організаційно-педагогічних умов та структурної моделі, що забезпечують професійне спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації на засадах компетентнісного підходу» – зосереджено увагу на характеристиці компетентнісного підходу; обґрунтовано організаційно-педагогічні умови

забезпечення ПСП майбутніх фахівців з міжнародної інформації, висвітлено практичні механізми їхнього впровадження та представлено структурну модель.

З'ясовано, що компетентнісний підхід переорієнтовує освітню парадигму із переважною трансляцією знань і формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій (В. Базова, Є. Долинський, Н. Колотій, І. Савка). Компетентнісний підхід розглядаємо як засіб організації пізнавальної діяльності студентів, що забезпечує високий рівень освітнього процесу під час формування всіх компонентів (мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-інтегративний, ситуативно-діяльнісний) ПК та сприяє формуванню належного рівня професійної спрямованості іншомовної підготовки. Беручи до уваги компетентнісний підхід, ПК майбутніх фахівців з міжнародної інформації має максимально відповідати формулі: *«Оволодіння професійно зорієнтованою іноземною мовою + Розвиток особистісних якостей студентів + Знання культури країн досліджуваної мови + Спеціальні навички, які базуються на професійних і лінгвістичних знаннях»*. Успішність професійної діяльності майбутніх фахівців з міжнародної інформації залежить від рівня ПК та стану інтеграції іншомовного мовленнєвого компоненту в загальну структуру професійної компетентності. У процесі ПК студенти повинні оволодіти мовною, лексико-граматичною, письмовою та фонетичною компетенціями.

Професійна підготовка майбутніх фахівців з міжнародної інформації потребує оновлення шляхом упровадження організаційно-педагогічних умов, що розглядаються як додаткові чинники, які впливають на організацію освітнього процесу та забезпечують ПСП. Ураховуючи принципи організації освітнього процесу у ЗВО, засади компетентного підходу, а також на основі методу експертних оцінок, визначили спектр організаційно-педагогічних умов забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

Перша організаційно-педагогічна умова – *формування в студентів стійкої професійно орієнтованої мотивації до опанування професійно важливих знань та умінь* – пов'язана із забезпеченням професійно орієнтованої мотивації та має позитивний вплив на емоційно-вольову сферу, забезпечує максимальне переведення зовнішньої мотивації у внутрішню. Для її впровадження спонукали студентів до написання есе, статей за фахом, творчих робіт, участі в міжнародних науково-практичних конференціях. Систематично проводили бесіди («Стажування в міжнародній асоціації управління конфліктами»), круглі столи («Наслідки глобалізаційних процесів»), диспути іноземною мовою на теми: «Інформація як глобальна проблема національного інформаційного продукту та його місце в системі міжнародного інформаційного простору», було організовано зустріч на тему «Міжнародна інформаційна безпека» з іноземними фахівцями в галузі міжнародної інформації з метою усвідомлення студентами значущості обраної професії та вдосконалення практики ділової іноземної мови, інформували про стажування в різних країнах, організовували практику в міжнародних організаціях, аналітичних центрах в Україні і за кордоном.

Друга організаційно-педагогічна умова – трансформація освітнього процесу на викладання фахових дисциплін іноземною мовою – пов'язана із забезпеченням викладання фахових дисциплін іноземною мовою та позитивно впливає на стан активізації комунікативних навичок, забезпечує розвиток автоматичного використання мовних одиниць й сприяє практичному застосуванню іноземної мови в професійній діяльності. У практичній площині для розвитку комунікативних умінь використовували професійно орієнтовані навчальні комунікативні ситуації, рольові і ділові ігри («Інформаційні чинники міжнародних конфліктів», «Пріоритет національних інтересів в стратегії національної безпеки України»), а також ініційовано забезпечення викладачів асистентом-носієм іноземної мови. Розвиток діалогічного і монологічного усного мовлення здійснювався на основі ігрової діяльності («Методи і засоби зовнішньополітичного спілкування», «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності торговельно-економічних місій», «Візит до Міністерства закордонних справ України»). Удосконалення навичок письма відбувалося шляхом написання резюме, супроводжувальних листів, доповідних записок, рекламних проспектів, оголошень, реферування міжнародних документів.

Третя організаційно-педагогічна педагогічна умова – застосування в процесі іношомовної підготовки активних форм та інноваційних методів навчання – спрямована на реалізацію «принципу інноваційності». Особливе місце в забезпеченні цієї умови належить кейс-методу, який поєднує прийоми ігрових методів і проектного навчання на основі використання ділових, рольових ігор, під час яких студенти виробили стратегію поведінки, колективно розглянули проблему та розширили словниковий запас. Доведено, що презентації як потужний засіб формування ІПК сприяють формуванню вмінь виступати перед аудиторією, чітко формулювати позицію, логічно структурувати доповідь, використовуючи різні мультимедійні засоби (зображення, аудіозаписи, відеофільми, гіперпосилання на інші веб-сайти або файли) для ілюстрування власних ідей та висновків. Ми доповнили програму навчальної дисципліни «Іноземна мова спеціальності» конкретними темами для проектів у формі презентацій на теми: «Міжнародні документи, що регулюють обіг інформації», «Моделі систем глобальної інформаційної безпеки», «Національна ідея та стратегії національної безпеки».

Четверта організаційно-педагогічна умова – використання розробленого навчально-методичного забезпечення шляхом упровадження варіативного спецкурсу «Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації» – ґрунтується на розробці якісного навчально-методичного забезпечення, яке дозволить працювати студентам на випередження. Приділено увагу таким компонентам науково-методичного забезпечення, як інформаційно-комп'ютерні методичні матеріали та навчально-матеріальна база. Відзначаємо позитивний вплив електронних тренажерів і тестів, використання обладнання для виконання синхронних перекладів на підвищення навичок перекладу. Для вдосконалення навичок сприйняття на слух усі навчальні класи забезпечувалися аудіо- та відеотехнікою. В основу спецкурсу покладено поетапність засвоєння

комунікативного досвіду, цілеспрямовану роботу над усіма компонентами ПК. Під час викладання спецкурсу акцент зроблено на роботі у великих і малих групах, захисті проектів, ділових іграх, дискусіях. Під час семінарських занять студенти брали участь у рольових іграх («Засідання Комісії з інформаційної політики», «Зустріч ООН з питань глобалізації та регіоналізації», «Засідання Ради Безпеки ООН», «Стажування в міжнародній асоціації управління конфліктами»), що дозволило розвивати мовні вміння на основі опрацювання лексичного та граматичного матеріалу. Використовували аналітичні читання та моделювання проблемних ситуацій («Політичні доктрини глобальної інформаційної безпеки», «Пріоритет національних інтересів в стратегії національної безпеки України»). У рамках спецкурсу розроблено інтегровані заняття з дисциплін «Іноземна мова» й «Теорія і практика перекладу» з дисциплінами професійної підготовки («Інформаційне суспільство», «Геополітика» та «Інформаційно-аналітична діяльність»).

Значний науковий та практичний інтерес становить змістово-процесуальний аспект ПСІП майбутніх фахівців за напрямом підготовки «29 Міжнародні відносини». У цьому контексті використано процедуру педагогічного моделювання як ефективний засіб конструювання змісту, форм та методів навчально-пізнавальної діяльності студентів. На основі аналізу напрацювань Х. Леслі та Н. Джонсон-Леслі (H. Leslie, N. Johnson-Leslie) модель забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації ми розглядали як спеціально організовану діяльність, що забезпечує повноту досягнення поставлених цілей щодо формування в студентів ПК. В основу структурної моделі покладено судження про фундаментальний характер ПК та її професійну спрямованість. До основних складових моделі належать: мета, завдання, зміст, цикл дисциплін, особливості ПСІП, підходи, принципи, організаційно-педагогічні умови, методи, практичні шляхи, компоненти, критерії та їхні показники, рівні та результат (рис. 1).

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна робота із забезпечення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації» – висвітлено стан сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації на констатувальному етапі дослідження, висвітлено методіку організації формувального етапу експерименту, охарактеризовано його результати, представлено методичні рекомендації для вдосконалення професійного спрямування іншомовної підготовки.

Проведено експериментальне дослідження з перевірки ефективності авторського бачення забезпечення ПСІП майбутніх фахівців спеціалізації «7.03020401 Міжнародна інформація» на базі Хмельницького національного університету, Тернопільського національного економічного університету, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», до якого залучено 54 студенти та 12 викладачів. Дослідження охоплювало три етапи: *організаційно-аналітичний*

Рис. 1 Структурна модель забезпечення професійної спрямованості іношомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації

(вивчено теоретичний аспект дослідження у філософській, педагогічній, психологічній та методичній літературі, сформульовано понятійний апарат, визначено програму дослідницької роботи); *діагностично-пошуковий* (здійснено аналіз стану ІІ майбутніх фахівців з міжнародної інформації, проведено констатувальний етап експерименту, виявлено недоліки ІІ (не передбачено викладання профільних дисциплін іноземною мовою, незначне використання інноваційних форм та методів, недостатність практичного спрямування отриманих знань, відсутність умов для стажування в міжнародних організаціях) та визначено рівень забезпечення професійної спрямованості викладання іноземної мови (переважна більшість респондентів має середній та низький рівні); з'ясовано стан сформованості ІІК студентів, які отримують спеціалізацію «7.03020401 Міжнародна інформація»; *експериментально-дослідний* (проведено формувальний та контрольний експерименти, упроваджено організаційно-педагогічні умови та структурну модель, проаналізовано й систематизовано результати).

На формувальному етапі в ЕК впроваджувалася структурна модель та організаційно-педагогічні умови, педагогічні підходи (компетентнісний, діяльнісно орієнтований, плюрилінгвальний, міжкультурний, міждисциплінарної координації, комунікативного навчання), принципи (професійної спрямованості, особистісної орієнтації, зв'язку навчання з життям та практичною діяльністю, інтеграції знань та вмінь, наступності), форми (практичні заняття, індивідуальна, групова та самостійна робота), методи (лінгвокомунікативні, аудіовізуальні, ситуативно-діяльнісні, навчальна дискусія, ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, спілкування, розв'язання управлінських завдань, аналіз ситуацій (кейсів) та засоби навчання (інформаційно-комп'ютерні методичні матеріали та навчально-матеріальна база). У КГ застосовувались традиційні підходи та методи. На контрольному етапі відбувалось повторне оцінювання стану іншомовної професійної компетентності студентів та визначалась його зміна. Узагальнені результати представлено в табл. 1.

Отримані результати засвідчують, що кількість студентів ЕГ з високим та достатнім рівнями сформованості ІІК за період експериментального навчання суттєво збільшилася в порівнянні з КГ. Порівняння результатів, одержаних у ЕГ та КГ, з використанням методів математичної статистики засвідчує позитивну динаміку показників рівнів сформованості професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації до здійснення професійної діяльності в іншомовному середовищі.

За результатами дослідження з'ясовано, що для забезпечення ПСІП майбутніх фахівців з міжнародної інформації потрібно: збільшити кількість годин для вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова»; упровадити двотижневе навчання іноземної мови на базі мовних шкіл в англomовних країнах та складання іспиту IELTS; доповнити курс вивчення іноземної мови викладанням фахових дисциплін іноземною мовою; удосконалити зміст дисциплін «Іноземна мова спеціальності» та «Теорія і практика перекладу» інтегрованими заняттями;

**Рівні сформованості іншомовної професійної компетентності
майбутніх фахівців з міжнародної інформації, %**

Рівні ІПК	Експериментальна група		Динаміка	Контрольна група		Динаміка
	На початок експерименту	На кінець експерименту		На початок експерименту	На кінець експерименту	
Низький	33,32	8,32	-25,00	30,00	30,00	0
Середній	25,00	16,67	-8,33	30,00	20,00	-10,00
Достатній	25,00	33,32	+8,32	20,00	30,00	+10,00
Високий	16,67	41,67	+25,00	20,00	20,00	0

організувати дискусійний клуб з іноземної мови для студентів 3–4 курсів; завершити вивчення курсу «Теорія і практика перекладу» перекладацькою практикою в бюро перекладів, при урядових та неурядових організаціях, у міжнародних аналітичних центрах; розширити перелік для вивчення студентами європейських мов та відкрити відділення східної філології у ЗВО; зініціювати варіативне вивчення третьої іноземної мови.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичний аналіз, узагальнення та нове вирішення проблеми забезпечення професійної спрямованості іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації, що дало можливість сформулювати такі загальні **висновки**:

1. Аналіз концепцій професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації дозволив виокремити економічні, політичні, соціальні та історичні передумови, які зумовили впровадження професійної спрямованості, яка є провідною, інтегральною, соціально зумовленою властивістю освітнього процесу у ЗВО, що дозволяє виявити потреби, цілі, мотиви ставлення до різних сторін трудової діяльності, базується на оволодінні спеціальними знаннями, вміннями і навичками та обумовлює скерованість на формування компетентного майбутнього фахівця. ІІ майбутніх фахівців з міжнародної інформації вимагає загального та фахового словникового запасу, знання граматики і основних типів мовленнєвої взаємодії, мовних реєстрів, соціальних традицій, культурних аспектів. Виокремлено гуманістичну, аксіологічну, соціокультурну, соціально-адаптивну, соціально-мобільну, інноваційну, соціально-інтегративну, прогностичну, комунікативно-лінгвістичну, професійно-компетентнісну, культурно-естетичну, моральну функції ІІ. З'ясовано, що ПСІП підсилює становлення майбутнього фахівця та здійснює системну професіоналізацію на основі застосування професійно орієнтованих навчальних матеріалів та завдань на всіх етапах викладання іноземної мови.

До особливостей належать: урахування функцій іншомовної підготовки; розвиток комунікативно-мовленнєвої компетенції; формування вмінь іншомовної комунікації в професійній сфері; опанування навичками перекладу фахових документів; ґрунтовне оволодіння фаховою лексикою в усіх галузях міжнародних відносин; розвиток усної та письмової комунікації; формування вмінь і навичок анотування та реферування іноземних друкованих, аудіо- та відеоматеріалів українською й іноземною мовами; засвоєння правил оформлення ділових документів; розвиток навичок ділового листування іноземною мовою; розуміння моральних цінностей та національно-етнічних особливостей носіїв іноземної мови. Важлива імплементація закордонного досвіду позитивно вплине на модернізацію іншомовної підготовки студентів в Україні з позиції відповідності сучасним світовим трансформаціям й допоможе вдосконалити професійну спрямованість.

2. Результатом ІІ є сформована ІІК, яка забезпечить майбутньому фахівцю-міжнароднику можливість ефективної взаємодії з навколишнім середовищем за допомогою відповідних мовних компетенцій. У її структурі виділено мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-інтегративний та ситуативно-діяльнісний компоненти. Установлено, що мотиваційний критерій характеризується такими показниками: потреби професійної діяльності; мотиви професійної діяльності; прагнення до самореалізації та самовдосконалення; теоретичний критерій передбачає такі показники: міжнародне спілкування; сформованість іншомовних компетенцій; інтеграція професійних знань; професійна адаптація; практичний критерій охоплює такі показники: розвиток професійних якостей; володіння методами та прийомами професійної діяльності; сформованість професійних іншомовних умінь й навичок; використання професійних іншомовних умінь та навичок у ситуативній діяльності професійного змісту. Виокремлено низький, середній, достатній та високий рівні сформованості ІІК. Така структура дозволить прослідкувати динаміку досліджуваного процесу, виявити слабкі сторони ІІ та окреслити шляхи вдосконалення професійної спрямованості.

3. Проаналізовано потенціал компетентнісного підходу в ІІ майбутніх фахівців з міжнародної інформації. Його основна ідея – освіта повинна розвивати здатність і готовність майбутніх фахівців до ефективної діяльності в різних соціально-виробничих умовах, а мета – удосконалення всіх векторів освіти: навчання, самовизначення, самоактуалізація й розвиток індивідуальності студентів. У практичному контексті цей підхід переорієнтовує освітню парадигму на оволодіння комплексом компетенцій, які означають здатність випускника до стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного, соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційного й комунікативно насиченого простору. Компетентнісний підхід розглядаємо як засіб організації пізнавальної діяльності студентів, що дозволить забезпечити високий рівень організації освітнього процесу під час формування всіх компонентів іншомовної професійної компетентності та забезпечує належний рівень професійної спрямованості іншомовній підготовці. На основі компетентнісного підходу успішність професійної діяльності майбутніх фахівців з міжнародної інформації залежить від

рівня ІПК та від стану інтеграції іншомовного мовленнєвого компоненту в загальну структуру професійної компетентності. У процесі ІІ майбутні фахівці повинні оволодіти мовною, лексико-граматичною, письмовою та фонетичною компетенціями.

4. Установлено, що в професійну підготовку майбутніх фахівців з міжнародної інформації доцільно впровадити організаційно-педагогічні умови, які розглядаємо як сукупність обставин, що сприяють побудові освітнього процесу з урахуванням інтересів, потреб та можливостей студентів щодо ефективного виконання професійних завдань, які базуються на засадах компетентнісного підходу та впливають на вдосконалення ПСІП. Виокремлено такий спектр умов: формування в студентів стійкої професійно орієнтованої мотивації до опанування професійно важливих знань та умінь; трансформація освітнього процесу на викладання фахових дисциплін іноземною мовою; застосування в процесі іншомовної підготовки активних форм та інноваційних методів навчання; використання розробленого навчально-методичного забезпечення шляхом упровадження варіативного спецкурсу «Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації». Усі організаційно-педагогічні умови є невід'ємним чинниками у формуванні іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації та сприяють побудові освітнього процесу з урахуванням інтересів, потреб та можливостей студентів. Для їхнього впровадження розроблено конкретні практичні механізми.

Використано процедуру педагогічного моделювання як особливу форму наукового дослідження та ефективний засіб конструювання змісту, форм та методів навчально-пізнавальної діяльності студентів, що дозволило розробити структурну модель забезпечення ПСІП майбутніх фахівців з міжнародної інформації, яка характеризується цілісністю та структурністю. Так, цілісність передбачає те, що всі елементи авторської моделі слугують для досягнення спільної мети – забезпечення якісної професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації. До основних складників авторської моделі належать: мета, завдання, зміст, цикл дисциплін, особливості ПСІП, наукові підходи (компетентнісний, діяльнісно орієнтований, плюрилінгвальний, міжкультурний, міждисциплінарної координації, комунікативного навчання), принципи (професійної спрямованості; особистісної орієнтації; зв'язку навчання з життям та практичною діяльністю; інтеграція знань та умінь; наступності), організаційно-педагогічні умови, методи (лінгвокомунікативні, аудіовізуальні, ситуативно-діяльнісні, навчальна дискусія, усний та письмовий контроль, самооцінювання), практичні шляхи (удосконалення змісту навчальних дисциплін циклу практичної підготовки на засадах компетентнісного підходу; розробка професійно спрямованого спецкурсу для поглиблення ІПК; упровадження інтегрованих занять), компоненти (мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-інтегративний, ситуативно-діяльнісний), критерії (мотиваційний, теоретичний, практичний) і їхні показники, рівні (низький, середній, достатній, високий) та результат.

5. У процесі дослідження проведено комплексну експериментальну перевірку ефективності організаційно-педагогічних умов і структурної моделі для забезпечення ПСП майбутніх фахівців напряму підготовки «29 Міжнародні відносини», спеціальності «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та спеціалізації «7.03020401 Міжнародна інформація». Достовірність, надійність, точність застосування організаційно-педагогічних умов і структурної моделі перевірено за допомогою методів математичної статистики (коефіцієнти контингенції і парної кореляції Пірсона) і підтверджено F-критерієм Фішера. Стан сформованості мотиваційно-орієнтаційного, когнітивно-інтегративного і ситуативно-діяльнісного компонентів ІПК характеризували на основі аналізу результатів на початку й у кінці дослідження. Отримані результати засвідчили позитивну динаміку сформованості рівнів ІПК у студентів ЕГ у порівнянні з КГ. Так, збільшилася кількість студентів ЕГ, які володіють високим і достатнім рівнями сформованості ІПК. У процесі наукового пошуку розроблено методичні рекомендації забезпечення ПСП майбутніх фахівців з міжнародної інформації.

Проведене дослідження має завершений характер, проте не вичерпує всіх аспектів заявленої проблематики. Потребують опрацювання питання вдосконалення ІП майбутніх фахівців з міжнародної інформації на основі впровадження інформаційно-комунікативних технологій, варто дослідити потенціал акмеологічного та праксеологічного підходів у формуванні ІПК.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Zhyhunova V. Development of Students Professional Motivation as Indispensable Pedagogical Condition of Future Specialists in International Information Foreign Training. *Innovative Solutions in Modern Science: scientific journal*. Dubai, 2017. № 10 (19). P. 65–73.

2. Zhyhunova V. O. Methodological recommendations for providing the professional orientation of future specialists in international information foreign language training. *Science of Europe: scientific journal*. Praha, 2018. Vol. 2, № 30. P. 21–23.

3. Жигунова В. Теоретичні основи професійної спрямованості іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації до професійної діяльності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Сер.: педагогічні науки. Хмельницький: вид-во НАДПСУ, 2019. № 1. С. 154–167.

4. Жигунова В. О. Аналіз результатів експериментального дослідження з формування готовності майбутніх фахівців з міжнародної інформації до професійної діяльності в іншомовному середовищі. *Молодий вчений: наук. журн.* Херсон, 2019. № 2 (66). С. 92–95.

5. Жигунова В. О. Методика проведення експериментального дослідження іншомовної підготовки майбутніх фахівців із міжнародної інформації. *Педагогічні*

науки: зб. наук. праць. [Херсонський державний університет] Херсон, 2018. Вип. LXXXIII, т. 1. С. 122–125.

6. Жигунова В. О. Організаційно-педагогічні умови формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*: зб. наук. праць. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. Вип. 6 (87). С. 46–57.

7. Жигунова В. О. Стан іншомовної підготовки до професійної діяльності майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Інноваційна педагогіка*: наук. журн. Одеса, 2018. № 4, т. 1. С. 123–126.

8. Жигунова В. О. Структурна модель формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Молодий вчений*: наук. журн. Херсон, 2018. № 7 (59), ч. 1. С. 93–97.

Опубліковані праці апробаційного характеру

9. Kravchuk V. Professional foreign language training of specialists in international information. *Global changes in Ukraine: Global Changes in English Teaching in Ukraine*: book of convention papers (Lviv, March 24–25, 2016). Lviv, 2016. P. 98–99.

10. Жигунова В. О. Іншомовна комунікативна компетентність як професійно важлива риса особистості майбутнього фахівця. *Актуальні проблеми психології та педагогіки*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 11–12 лист. 2016 р.). Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2016. С. 29–31.

11. Жигунова В. О. Принцип професійної спрямованості в іншомовній підготовці майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Сучасні педагогічні дослідження в Україні*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. аспірантів та молодих вчених. (Хмельницький, 12 жовт. 2016 р.) Хмельницький: ХГПА, 2016. Вип. 5. С. 54–59.

12. Жигунова В. О. Реалізація компетентнісного підходу в іншомовній підготовці майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*: наук. період. вид. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2016. № 9 (09). С. 24–27.

13. Кравчук В. О. Особливості професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців із міжнародної інформації. *Actual Questions and Problems of Development of Social Sciences*: conference proceedings of international scientific-practical conference (Kielce, June 28–30, 2016). Kielce: Holy Cross University, 2016. P. 104–106.

14. Жигунова В. О. Застосування активних форм та інноваційних методів навчання як важлива педагогічна умова розвитку професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної інформації. *Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи*: матеріали II всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 26–27 жовт. 2017 р.). Хмельницький: ХНУ, 2017. С. 15–17.

15. Жигунова В. О. Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації: метод. реком. з варіативного курсу професійно-

спрямованої іноземної мови (англійської) для студ.в 5 року н-ня за спеціалізацією «Міжнародна інформація». Хмельницький: ХНУ, 2018. 29 с.

АНОТАЦІЇ

Жигунова В. О. Професійне спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації на засадах компетентнісного підходу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України, Хмельницький, 2019.

У дослідженні розглянуто теоретичні основи та практичні шляхи вдосконалення професійного спрямування іншомовної підготовки майбутніх фахівців з міжнародної інформації на основі використання компетентнісного підходу. Представлено характеристику змісту та особливостей професійного спрямування іншомовної підготовки фахівців з міжнародної інформації. Основоположним елементом такої підготовки є іншомовна професійна компетентність, структура якої охоплює мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-інтегративний, ситуативно-діяльнісний компоненти. Визначено критерії, показники, рівні та обрано інструментарій для визначення стану її сформованості. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови (формування в студентів стійкої професійно орієнтованої мотивації до опанування професійно важливих знань та умінь; трансформація освітнього процесу на викладання фахових дисциплін іноземною мовою; застосування в процесі іншомовної підготовки активних форм та інноваційних методів навчання; використання розробленого навчально-методичного забезпечення шляхом упровадження варіативного спецкурсу «Практикум з іноземної мови для майбутніх фахівців з міжнародної інформації») та розроблено структурну модель такого процесу.

Ключові слова: майбутні фахівці з міжнародної інформації, компетентнісний підхід, професійна спрямованість, іншомовна підготовка, іншомовна професійна компетентність, організаційно-педагогічні умови, структурна модель.

Жигунова В. А. Профессиональное направление иноязычной подготовки будущих специалистов по международной информации на основе компетентностного подхода. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования». – Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия МОН Украины, Хмельницкий, 2019.

В исследовании рассмотрены теоретические основы и практические пути совершенствования профессионального направления иноязычной подготовки будущих специалистов по международной информации на основе использования компетентностного подхода. Представлена характеристика содержания и

особенностей профессиональной направленности иноязычной подготовки специалистов по международной информации. Основопологающим элементом такой подготовки является иноязычная профессиональная компетентность, структура которой охватывает мотивационно-ориентационный, когнитивно-интегративный, ситуативно-деятельностный компоненты. Определены критерии, показатели, уровни и избран инструментарий для определения состояния ее сформированности. Обоснованы организационно-педагогические условия (формирование у студентов устойчивой профессионально ориентированной мотивации к овладению профессионально важными знаниями и умениями; трансформация образовательного процесса на преподавание специальных дисциплин на иностранном языке, применение в процессе иноязычной подготовки активных форм и инновационных методов обучения, использование разработанного учебно-методического обеспечения путем внедрения вариативного спецкурса «Практикум по иностранному языку для будущих специалистов по международной информации») и разработана структурная модель такого процесса.

Ключевые слова: будущие специалисты по международной информации, компетентностный подход, профессиональная направленность, иноязычная подготовка, иноязычная профессиональная компетентность, организационно-педагогические условия, структурная модель.

Zhyhunova V. O. Professional Orientation of the Foreign Language Training of the Future Specialists in International Information on the Basis of a Competent Approach. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining a degree of Candidate of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.04 «Theory and Methods of Vocational Training». – Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2019.

The research examines the theoretical foundations and practical ways of improving the professional orientation of the foreign language training of the future specialists in international information on the basis of the use of a competent approach. As a result of the scientific search, the characteristic of the content and features of specialists in international information foreign language training professional direction has been presented. The main element of foreign language training is foreign language professional competence, the structure of which includes motivational-orientation, cognitive-integrative, situational-activity components. The criteria and indicators on high, sufficient, middle and low levels have been defined. It has been determined that the level of its formation allows to trace the dynamics of the investigated process and identify ways of further development of the future specialists in international information foreign language training professional orientation on the basis of a competent approach and choose the most promising methods and means of influencing their positive dynamics.

In the practical context, special attention has been paid to improving the methodology of teaching a foreign language and introducing the organizational and

pedagogical conditions for ensuring professional orientation of the future specialists in international information foreign language training into the educational process. Organizational and pedagogical conditions are understood as a set of circumstances that contribute to the construction of the educational process, taking into account the interests, needs and opportunities of students for the effective performance of professional tasks in a foreign language environment. The following organizational and pedagogical conditions have been determined based on the use of expert assessments method: the formation of a stable, professionally oriented motivation of students to acquire professionally important knowledge and skills; the transformation of the educational process into teaching majors in a foreign language; application of active forms and innovative teaching methods into the process of foreign language preparation; use of the developed teaching and methodological support by introducing a variant special course «Foreign Language Practice for the Future Specialists in International Information».

Organizational and pedagogical conditions laid the basis for structural model of ensuring the professional orientation of thy future specialists in international information foreign language training on the basis of a competent approach. We considered the structural model of ensuring the professional orientation of the future specialists in international information foreign language training as a specially organized activity that allows the educational objectives set to be fully realized. The author's model is based on the judgments about the fundamental nature of foreign language training of the future specialists in international information and their professional orientation, as well as on the potential of a competent approach. The main components of the author's model are: purpose, task, content, cycle of disciplines, peculiarities of foreign language training professional orientation, approaches, principles, organizational and pedagogical conditions, methods, practical ways, components, criteria and their indicators, levels and result. The use of such a structural model during the professional training will make it possible to increase the level of success of educational and cognitive activity of the future specialists in international information and will contribute to the improvement of all components of foreign language professional competence.

The program of organizing the pedagogical experiment has been presented, the results of the research have been analyzed and summarized, and the methodical recommendations for the qualitative provision of the future specialists in international information foreign language training professional orientation have been offered. In the process of organizing the experimental study a special course «Foreign Language Practice for the Future Specialists in International Information» has been introduced, which was developed on the basis of a competent approach and aimed at raising the level of the future specialists in international information foreign language training professional orientation. The basis of the developed special course is the idea of a cross-cutting integration of goals, content, forms, methods and tools.

Key words: future specialists in international information, competence approach, professional orientation, foreign language training, foreign language professional competence, organizational-pedagogical conditions, structural model.

Підписано до друку 19.09.2019 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Кегль Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 689.

Видавець ПП Заколотний М. І.
м. Хмельницький, вул. Соборна, 55
тел.: (0382)777-717
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3770 від 28.01.2010 р.